

СЕКЦІЯ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

***Керівник секції:** завідувач кафедри політичних теорій, д. і. н.,
професор Л.І. Кормич*

***Секретар секції:** доцент кафедри політичних теорій, к. політ.н.,
доцент І.М. Милосердна*

КОРМИЧ ЛЮДМИЛА ІВАНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри політичних теорій, доктор історичних наук, професор*

РЕФОРМИ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ: ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Сучасний етап українського державотворення характеризується активними трансформаціями та вдосконаленням системи місцевого самоврядування. Адже становлення України як самостійної держави, починаючи з 90-х років минулого століття, акцентувало увагу на різних складових її перетворення на сучасну демократичну країну. І однією з фундаментальних засад утвердження демократії став саме розвиток системи місцевого самоврядування як важливого інструменту залучення широких верств населення до управлінського процесу на всіх його етапах: від участі в розробці та прийнятті рішень, до їх реалізації та оцінки результативності.

Проблематика місцевого самоврядування часто виступає предметом наукових досліджень правознавців, політологів та інших фахівців, які аналізують національне державотворення. Зокрема, питаннями самоврядування в Україні займалися такі науковці як: В. Антоненко, О. Батанов, М. Баймуратов, Ю. Бойко, В. Борденюк, Т. Костюк, Т. Кравченко, П. Любченко, М. Пітник, В. Попович, С. Серьогіна, О. Сушинський, А. Ткачук та багато інших. Так, зокрема, досліджувались питання конституційно-правової регламентації функціонування системи місцевого самоврядування, імплементації міжнародно-правових норм в національне законодавство, механізми взаємодії державних і самоврядних інституцій тощо [1-12].

Але динаміка змін заставляє постійно відслідковувати розвиток цього процесу, аналізуючи його закономірності і специфіку; порівнювати перебіг даного процесу з аналогічними трансформаціями, що відбувались в інших країнах, які стали на шлях демократії.

Важливими аспектами продовження наукових досліджень формування та функціонування системи місцевого самоврядування є, наприклад, кореляція децентралізації з ефективністю самоврядування, пов'язаність впровадження сучасних методів управління з результативністю вирішення завдань місцевого значення, вплив структур місцевого самоврядування на узгодження місцевих та загальнонаціональних інтересів тощо. Все це потребує детального розгляду та визначення перспективних напрямів вдосконалення системи місцевого самоврядування з формулюванням відповідних рекомендацій.

Діяльність самоврядних структур, передусім, має відповідати потребам та інтересам місцевого населення за своїм змістом, цілями та результатами. І, разом з тим, їх діяльність не може протирічити існуючому розумінню загальнонаціональних інтересів. Тільки за таких умов їх можна розглядати як ефективні. Тож головною метою буде пошук сучасного інструментарію гармонізації взаємодії державних і муніципальних структур.

В цьому аспекті слід звернути увагу на досвід, набутий цілим рядом європейських країн, що пішли шляхом демократичних трансформацій наприкінці 80-х, на початку 90-х років минулого століття, після розвалу так званого «соціалістичного табору» та СРСР. Саме цей досвід здатен сприяти розробці функціональної моделі співпраці самоврядних і державних інституцій з чітким розподілом повноважень, щоб долати сепаратистські тенденції та прискорювати сталий розвиток як окремих територій так і країни в цілому. Йдеться про визначення загальних принципів організації влади, особливостей організаційних і правових механізмів налагодження співпраці управлінських структур різного рівня, формування моделей управління, адекватних потребам узгодження інтересів.

Не менше значення має аналіз та оцінка ефективності функціонування системи місцевого самоврядування в плані оцінки оперативності реагування на життєво необхідні завдання місцевого розвитку, якості вирішення місцевих проблем, відповідності матриці реформ місцевого самоврядування сучасним вимогам.

Предметом подальшого аналізу мають виступати питання вдосконалення інституційної структури, передусім, за рахунок підвищення якості кадрової політики в сфері місцевого самоврядування.

Важливим аспектом залишається вдосконалення правової бази реформування системи місцевого самоврядування через імплементацію міжнародно-правових норм та впровадження принципів міжнародного права в практику українських муніципальних реформ.

В центрі уваги мають залишатись питання впровадження сучасних методів та технологій управлінської діяльності в сфері місцевого самоврядування. Адже сучасні методи дозволяють поєднувати здобутки управління в державному, громадському та приватному секторах задля

забезпечення максимального результату з ефективним використанням місцевих ресурсів.

Система місцевого самоврядування потребує дослідження також стосовно її кореляції з процесами децентралізації держави. Для України як унітарної держави ці питання набувають особливої цінності, дозволяючи характеризувати специфіку децентралізації і розвитку самоврядування як інструментарію залучення широких верств населення в управління для досягнення високих показників розвитку всіх сфер життєдіяльності соціуму в цілому та окремих громад, зокрема.

Ще одним напрямом досліджень є вивчення практики взаємодії місцевого самоврядування з іншими інститутами громадянського суспільства шляхом розширення можливостей громадської експертизи управлінських рішень, громадського контролю за їх реалізацією, підвищення ролі місцевих референдумів чи громадських слухань у визначенні пріоритетів місцевого розвитку тощо.

Формування та функціонування системи місцевого самоврядування має розглядатись в якості базової складової процесу демократичного транзиту, а якість її діяльності повинна виступати важливим параметром характеристики моделі демократії, яка утверджується в сучасній Україні.

Визначення основних напрямів дослідження місцевого самоврядування свідчить про багатовекторність предмету вивчення, багатфакторність впливів на процес його розвитку, його складність та неоднорідність, потребуючи комплексного підходу до аналізу проблеми. Саме такий підхід дозволить всебічно вивчати питання розвитку та діяльності системи місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі, характеризувати роль цієї системи в прискоренні демократичних реформ та інтеграції України в європейський цивілізаційний простір.

Україна сьогодні вже має певний практичний досвід формування і функціонування системи місцевого самоврядування та створила правове поле діяльності даної системи, використавши як національні традиції так і світовий, зокрема, європейський досвід. Тож оцінки здобутків та прорахунків впровадження реформ в системі місцевого самоврядування, обґрунтування шляхів її вдосконалення також повинні бути завданнями подальших наукових розробок.

Таким чином слід констатувати, що попри наявності доволі широкої джерельної бази, проблематика формування, функціонування та вдосконалення системи місцевого самоврядування в Україні; її місця і ролі в утвердженні сучасної національної моделі демократії та її відповідності основним принципам самоврядування інших європейських країн залишається актуальною. Питання реформування системи місцевого самоврядування мають суттєве теоретичне і практичне значення та становлять інтерес для дослідників різних галузей науки в аспекті необхідності та важливості вивчення цілого ряду перспективних напрямів та формулювання пропозицій, які сприятимуть прискоренню процесу демократичного транзиту для нашої держави та її євроінтеграції.

Список використаної літератури:

1. Антоненко В. О. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні: Моногр. / за ред. В. В. Кравченка, М. О. Баймуратова, О. В. Батанова. К.: Атіка, 2007. 864 с.
2. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: конституційно-правові проблеми організації та функціонування : автор. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.02. Конституційне право; муніципальне право. К.: Лібра, 2011. 18 с.
3. Бойко Ю. В. Визначення концептуальних засад проведення муніципальної реформи в Україні: порівняльно-правовий аналіз. Вісник Маріупольського державного університету. 2014. Вип. 7. С. 148-157.
4. Борденюк В. І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії: Моногр. К. : Парламентське видавництво, 2007. 576 с.
5. Костюк Т. С. Децентралізація влади: модель для України. URL: <http://kds.org.ua/blog/kostyuk-ts-tvorcha-robota-detsentralizatsiya-vladi-model-dlya-ukraini>
6. Кравченко Т. А. Конституційне забезпечення безпосередньої участі громадян України у місцевому самоврядуванні. Аспекти публічного управління. 2015. № 10 (14). С. 72-81.
7. Любченко П. М. Конституційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства: Моногр. Харків: Одиссей, 2006. 352 с.
8. Пітнік М. Україна: курс на децентралізацію. Місцеве самоврядування. 2015. № 12. С. 4-7.
9. Попович В. Моделі та типи державної муніципальної політики. Державне управління та місцеве самоврядування. 2014. Вип. 1(20). С. 286-294. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2014/2014_01\(20\)/32.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2014/2014_01(20)/32.pdf)
10. Серьогіна С. Г. Муніципальна реформа як чинник удосконалення функціонування системи місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2013. Вип. 26. С. 3-15.
11. Сушинський О. І. Місцеве самоврядування в Україні: концептуальні засади статусу та діяльності виконавчих органів : монографія. Львів: Афіша, 2003. 167 с.
12. Ткачук А. Реформа місцевого самоврядування (децентралізація). The Reforms Guide. 2017. URL: <http://reformsguide.org.ua/ua/analytics/> українська-реформа-місцевого-самовр/

Ключові слова: система місцевого самоврядування, демократичний транзит, децентралізація, реформи.

Ключевые слова: система местного самоуправления, демократический транзит, децентрализация, реформы.

Key words: local administration system, democratic transit, decentralization, reforms.